

RA SANTIAGO

RA CARTA NÚ'À BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nū'ù xa bøni de yá hai ne haburaza 'bui'ù

1 ¹ Núga drá Yego dí pepabi Ajua ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zengua'ihü gatho nū'ahü xcá ehehu de nū'ù 'ret'amayoho yá t'ü ra Israel, xcá pøñhü de ri haihü ne haburaza guí 'buhü.

Ra mfadi nū'à bí ehe de Ajua

² Ma zi cu'ihü, xi da johyahü ora guí thohü ya thogui.

³ Ngue'ä guí pødihü gue nura ora guí thohü ya thogui gue'bü ma'na da ze ri jamfrihü pa ma'na gui tsethü.

⁴ Hangue osta zabi'ihü gui tsetihü, pa njabü ma'na da nja ri jamfrihü, ne hinte gui 'bedihü pa xi gui 'buhü xá hño ja rá thandi Ajua.

⁵ 'Bü 'na de gue'ahü grí 'behü ra mfadi, 'yaphü Ajua y nū'ä da 'ra'ahü, ngue'ä nu'ä umba gatho nū'ù to'o da 'yapabi'ä ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cue.

⁶ Pe nuto adi ra mfadi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dühü. Ngue'ä nu'ä to'o di dühü, nurá mfeni'ä nja ngu ra dehe nū'ä ent'a ra ndähi rí maua rí mani.

⁷ Hangue nu'ä to'o njabü rá mfeni, odi hu rá mui gue da ma da hñani te da hñani de Ajua. Nú'ä hinte ma da hñani'ä.

⁸ Ngue'ä nu'ä to'o di yohna rá mfeni, hingui pødi nda'ä da 'yøt'e.

⁹ 'Bü 'nara gamfri hinte pe'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'ä ngue'ä Ajua e'tsuabi rá nsu.

¹⁰ Ha nu'bü 'nara gamfri pe'tsa ndunthi ya hño, dá johya'ä 'bu da badi

gue nū'ä pe'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajua. Ngue'ä nuya rico tu, nja ngu yá døni ya ndapo, hinte tseti'ü.

¹¹ Nurá døni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyøe yá døni, ya ja bi uahni gatho ra døni, y ya hingui hnequi mahotho. Njabü thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta dømfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nū'ä to'o tseta ya thogui, ngue'ä nu'bü da zeti, Ajua ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thäha nū'ä xa ña'tui da umba nū'ù to'o di mädi'ä.

¹³ 'Bü 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yøt'e, odi mä gue nū'ä ra ts'omfeni beni'ä gue xqui 'ñehe de Ajua, ngue'ä Ajua hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'lí da benga 'nara ts'omfeni.

¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja eheni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'ä, y go gue'ü japi da 'yøt'a ya ts'oqui.

¹⁵ 'Bü rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yøt'e xá nts'o, nepü da 'yøt'a nū'ä beni, nu'bü ya xa 'yøt'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'ä japi da 'medi.

¹⁶ Hangue ma zi hmädi cu'ihü, oguí hopa ri mfenihu da hya'a'ihü.

¹⁷ Ajua nū'ä bí 'bui mahets'i, nū'ä to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zana ne ya tsø, go gue'ä di 'racju gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zana ne ya tsø di mpadi, pe Ajua hinhyamü xa pata rá 'mui y nixi hinhyamü ma da pati.

¹⁸ Ajua po rá paha sehe bi 'yøt'e pa dá mbatsihu de gue'ä nu ndá camfrihu rá

noya nū'q majuāni. Y njabu go guecaguihu dyá mudi sofohu de nū'u bi hyoca Ajuā.

Ra jamfri nū'q majuāni

¹⁹ Hangue ma zi hmädi cu'ihi, hñuxhu nt'øde xá hñó nū'q guí ødehu. Beñhu xá hñó nū'q ma gui mäñhu, ne oguí ncuehu 'bestho.
²⁰ Ngue'q bñu 'nara ja'l xi ri ncue, hingui tsa da 'yøt'a nū'q ri ho Ajuā.
²¹ Hangue tsohuhu gatho ya ts'ot'øt'e ne gatho nū'q xá nts'o. Camfrihu con gatho ri muihu rá noya Ajuā nū'q ya xa 'bot'i ja ri corasohu. Nura noya'q ja rá ts'edi pa da pöhö'ihi.

²² 'Yøthu nū'q xi'ahu rá noya Ajuā, hingue hñense gui 'yødehu, ngue'q nu'bñu hingui 'yøt'ehu nū'q guí ødehu, njabu guí hñat'asehu.
²³ Ngue'q nu'q to da 'yøde rá noya Ajuā ne hinda 'yøt'a nū'q mä, nu'bñu nja ngu 'nara ja'l nū'q di yot'a rá hmi ja ra hñé.

²⁴ Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi.
²⁵ Pe nuto da hñuxa nt'øde nū'q te mängä rá noya Ajuā ne hinda pumfri, ne da 'yøt'e nū'q mä, nu'bñu Ajuā da japi. Rá noya Ajuā nja ngu 'nara ley nū'q dí øthu co ma pahahu pa da nja ma hoga tehu.

²⁶ 'Bñu 'na de gue'ahu guí beñhu gue guí pepuhu Ajuā, ne hinguí handa nū'q guí mäñhu, guí hu ri muihu gue guí pepuhu xá hñó Ajuā, pe hina.

²⁷ Nuna guehna ra hoga 'befi nū'q ri ho Ajuā ma Dadahu: Gue nu 'na da maxa ya hyoya batsi nū'u jo'o yá nana ni yá dada, ne nuya hyoya viuda, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

Hinga xáctahu nū'u to'o ga numansuhu

2 ¹ Ma zi cu'ihi, 'bñu majuāni guí camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo xá nsunda, oguí xácjue 'met'o nū'u to'o gui numansuhu.

² Nu'bñu da yut'i habu guí øt'a ri hmunts'ihu 'nara ja'l xi dri hñé xá hñó y dri hñä ya mfo'ye dega oro, ha nehe da yut'a 'nara hyoya di he ya zi zedutu, ³ y nū'q to'o dri hñé xá hñó go gui umfu ntsaya co ra t'equ'ei ne gui 'ñembabihu: "Yøtcahe ra mäte grí 'ñecua gui hñudi", ha nura zi hyoya gui 'ñemfu: "Nu'í ja da 'bahmäbu", o gui 'ñemfu, "Ja da hñupu ja ra hai."
⁴ ¿Hanja guí øthu njabu gue guí hñ'mdahu nū'u to'o guí numansuhu? Hingui ho nū'q ri mfeni gue guí xáctahu ya ja'l.

⁵ Ma zi hmädi cu'ihi, 'yødehu: ¿Ha hinguí pahu gue go Ajuā xa huahna ya hyoya nuua ja ra ximhai pa go gue'u da hñani ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'u xa huahna Ajuā pa da ma dí 'mähuini habu bí manda'q, nehe xa hñä'tuabi gue da 'mähuini gatho nū'u to'o ri mädi'q.

⁶ Pe nu'ahu guí numáñhu ya hyoya, ha nuya rico go guí numansuhu. Pe ¿ha gue hinguí pahu gue go ya rico ha'a'ihu ne tsix'ahu ja ra ts'utbi?

⁷ ¿Ha hingo gue'u tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuhu ra Jesucristo nū'q to'o po rá thuhu'q xa thump'a'ihu gyá gamfrihu?

⁸ Ra Mäca T'ofo ena njaua: "Mädi ri miqu'eiui ne gui su ngu grí nsu sehe." Nu'bñu xi majuāni guí øthu nuna ra mäca hmandá, nu'bñu hñä, guí øthu xá hñó.

⁹ Pe nu'bñu guí xáctahu hñense nū'u to'o guí mädihu, nu'bñu guí øthu 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise mä gue guí tuxhu ra ts'oqui ngue'q hingá øthu nuna ra mäca hmandana.

¹⁰ Ngue'q nu'q tó'o øt'a gatho nū'q mängä ra ndaxjua ley, pe 'bñu da 'medi 'nara hmandá hinda 'yøt'e, nu'bñu nura ja'l'q ya bi duxa ra ts'oqui de gatho nū'q mängä ra ndaxjua ley.

¹¹ Ngue'q Ajuā bi mängä ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: "Oxqui nzinga

medinthäti", nehe bi 'fiena: "Oxqui hote." Nde'bu, 'bu hingrá zinga medinthati pe 'bu grá hyote, njabu ya hinxcá øt'e ngu nú'a manga gatho ra ndaxjua ley.

12 Pe nuju dí camfrihu ra 'ra'yo ley nú'a dí øthu co ma pahahu, hangue ga ñahu ngu rí 'ñehe ne ga øthu gatho nú'a xá hñó, ngue'a Ajuq ma da hñabgahu nguenda ua stá øthu nú'a manga nuna ra 'ra'yo ley ua hina.

13 Nú'a ra pa Ajuq ma da hñal'mba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'u to'o himbi hueca yá miqu'eui. Pe nu'u to'o ri hueca yá miqu'eui, Ajuq ma da huequi'u nú'a ra pa'a.

'Bu da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'befi

14 Ma zi cu'ihu, ¿te di muui 'bu 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hingui øt'e nú'a xá hñó? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da pøhø'q? Hina, hinda za.

15 'Bu 'nara cu o 'nara nju otho te da hye ni te da zi,

16 y 'na de gue'ahu gui 'ñemfu: "Nde, ga nzenguathohu, rí ma te rá 'ñenthø y Ajuq da max'a'i", pe nu'bu hingui umfu nú'a honi nura cu'a, nu'bu hinte bi muui nú'a gá xiphu'q.

17 Nehe njabu ma jamfrihu. Nu'bu hñense ra jamfri dí pe'tshu ne hindí øthu xá hñó, nu'bu hinte di muui nú'a ra jamfri dí pe'tshu.

18 Da za njaua ga xiphu 'nara cu: "Nu'í hñense guí camfri, y nugá go dí øt'a nú'a xá hñó. Guí nehmq gui 'ñutca ri jamfri pe hinguí øt'a nú'a xá hñó, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí øt'a nú'a xá hñó.

19 Nu'í guí camfri gue 'nat'a Ajuq 'bu, y xá hñó guí camfri njabu. Nehe ya ts'onðahi camfri gue 'nat'a Ajuq 'bu, pe nu'ú di huqui co ra ntsu.

20 Nu'í grá 'bemfeni. ¿Ha hinguí padí gue hinte di muui ri jamfri 'bu nehe hinguí øt'e xá hñó?"

21 Ndu ma dadahu ra Abrá bi zixa rá t'u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohma ja ra ata, hangue Ajuq bi mang gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nu'a bi 'yøt'a nú'a bi xipabi Ajuq.

22 Hangue njabu ya dí pahu gue rá jamfri ra Abrá mi peui mahyegui nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri.

23 Hangue bi njabu ngu nú'a mang ra Macea T'ofo, ne ena: "Ra Abrá bi gamfri Ajuq, hangue Ajuq bi mang gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu." Nehe Ajuq bi mang gue mrá amig'o'a.

24 Hangue dí pahu xá hñó gue Ajuq mang gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu ngue'a hingue hñense dí camfrithohu, pe nehe dí øthu nú'a xá hñó.

25 Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'behñq'a, pe Ajuq bi mang gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yøt'e xá hñó nu mi umba ntsaya yá 'mehni ra Josue, nehe bi mats'l'u pa bi bøni pa ma'na ra 'ñu pa bi mengui'u habu xqui 'ñehe.

26 Hangue njabu numa jamfrihu, 'bu hindí øthu nú'a xá hñó, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yohu, 'bu ya xa du, ya hinte di muui.

Ya noya nú'u dí mañhu

3 1 Ma zi cu'ihu, hinxá hñó gue ndunthi de gue'ahu guí ne gui nxahnatehu ja ya nija, ngue'a dí pahu gue ma'na ma da thabgahu ra uenda nuju dyá xahnatehu.

2 Ngue'a gathoguihu xi dí øthu ndunthi ya t'øt'e xá nts'o ne hingui tsa da 'møtho ma nehu. Pe nu'bu 'nara cu padí da zama rá ne, nu'bu nura cu'a padí da zama gatho rá ndo'yo nehe, ne xi øt'e gatho nú'a xá hñó.

3 Ngu 'nara fani ga hu'tsuahu 'nara frenu pa ga tsambahu rá ne pa da 'yøde, nu'bu da za ga tsambahu gatho maxøgue rá ndo'yo.

⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra d^angui ne xi di tsedi 'nara b^anthi pa da 'yent'i, pe 'nara ja*l*'i da za da 'yet'a nura barco*q* co 'nara t'eca b^ajo*a*, ne da zits'i hab^u go da ne*q*.

⁵ Njab^u ma neh^u nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'ot'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, jhangu rá nd^angui hm^aha 'nara mboza tsa da nz^o!

⁶ Hangue njab^u ma neh^u, tsa da 'yot'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o, ngue*q* ma neh^u ri ts'oga gatho ma ndo'yoh^u co n^u*q* te m^a. Co ma neh^u da za da nts'oca ma hoga'm^aih^u, ne 'bu te dí m^añhu xá nts'o, nuya noya*u* bí ehe de ja ra nidu.

⁷ Ra ja*l*'i tsa da m^ax'o gatho nu'ara za ra mb^anga zu'ue, ngu ya ts'ints'*u*, ngu n^u*u* ya zu'ue jut'a yá m^ahi ja ra hai, ne ngu n^u*u* ya zu'ue 'bu ja ra ndehe, ne ya xa m^ax'o*u*.

⁸ Pe numa neh^u hingui tsa ga tsamih^u, ngue*q* xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eñ^u hote.

⁹ Co ma neh^u dí x^aocabenihu Ajua ma Dadah^u, y co ma neh^u dí tsaiñhu ma miqu'eih^u masque gathoguihu xa hyóagaguihu Ajua ngu rá 'bai*l*^u.

¹⁰ Hangue co ma neh^u dí x^aocabenihu Ajua, y co ma neh^u dí tsantehu nehe. Ma zi cu'ih^u, hindí 'ñepcahu ga øthu njab^u.

¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyegui co ra uxcadehe? Hina, hinda za.

¹² Ma zi cu'ih^u, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'othe ne ra t'asdehe.

Ra mf^adi nú*q* maju^uani

¹³ ¿To'o 'na de gue'ah^u ra nimfeni ne ra bamhya? Nu*l*^u a tó'o ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'm^ai co ya hoga 'befi, ne hinda 'ñets'i co

nura mf^adi pe'tsi, ngue*q* nu*l*^u a tó'o pe'tsa ra hoga mf^adi hingrá 'ñets'i.

¹⁴ Pe nu*l*^u gyá ndustehu ne guí ne gui nsehehu, ogyá 'ñets'iuh^u gui 'ñeñhu gue xi guí pe'tshu ra hoga mf^adi, ngue*q* gue*q* 'nara nc'uamba.

¹⁵ Ngue*q* n^u*l*^u ra mf^adi guí pe'tshu gue*q* dega ximhai, ne dega ja*l*'i, ne dega ts'ond^ahi, hingo de Ajua.

¹⁶ Ngue*q* nu hab^u ja ra nduste ne hab^u ne da nsehe 'na, numi ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'ot'e.

¹⁷ Pe nu*l*^u tó'o pe'tsa n^u*l*^u ra mf^adi bí ehe de mahets'i, gue*u* xá nt'axi yá mfeni ne hingyá 'yot'atuhni. Nu*l*^u ya hoja*l*'i, ya hoga'yøde ne xi ja yá huecate ne nz^antho øt'e xá hñ.

Hingui yohna yá mfeni, nixi hingyá yohmi.

¹⁸ Nu*l*^u tó'o 'bu te rá 'ñenthø, ne hingyá 'yot'atuhni, nu*l*^u udi 'nara hoga'm^ahi pa nehe ma'ra da 'm^a 'nara hoga'm^ahi, nja ngu 'nara 'bot'i n^u*l*^u 'bot'i pa 'mefa da nja 'nara hoga sofo.

Mahyoni hinga m^adihu ya ts'ot'ot'e de ra ximhai

4 ¹ ¿Hanja grí nts^aihu ne grí ntuñhu 'na ngu ma'na? Nu'ahá grí ntuñhu ngue*q* guí pe'tshu ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i*u* gue*u* ja'ahu gui ntuñhu.

² Guí nehm^ahu te gui pe'tshu, pe hingui tsa te gui pe'tshu, hangue guí ne gui hñotehu. Gyá ndustehu pe hingui tsa gui pe'tshu n^u*l*^u guí nehu, hangue asta grí ntuñhu pa gui pe'tshm^ahu n^u*l*^u guí nehu. Hingui tsa te gui pe'tshu ngue*q* hingú aphu Ajua.

³ H^aha, guí adihu, pe hingui t'a'ahu n^u*l*^u guí adihu ngue*q* hingú adihu ngu rí 'ñehe. Guí adihu hñose pa gui johyah^u ja ya ts'ot'ot'e de ra ximhai.

⁴ ¡Nú'ah^u guí m^adihu ya ts'ot'ot'e de ra ximhai ne hingú m^adihu Ajua, guí njahu ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hingú p^adihu gue 'bu grí m^adihu ya

ts'ot'øt'e de ra ximhai, nu'bú grí utsahú Ajuá? Hangue nu'á tó'o xi ne da mädi ya t'øt'e de ra ximhai, núl'á ya ri utsa Ajuá.

5 ¿Ha guí beñhú gue hinte ri muui ra Måca T'ofo nu habu ena?: "Nurá Måca Ndåhi Ajuá bá pehni pa da 'mú ja ma corasohú, núl'á go gue'á mädiguihú, y nu'l'á ne gue xi ga mädihú Ajuá."

6 Nehe Ajuá go gue'á ri 'racjú ra danga mfats'i. Nu ja ra Måca T'ofo ena njaua: "Ajuá hingui faxa núl'á to'o ri 'ñets'i ne ri nöt'e, pe nu'l'á tó'o hingyá nöt'e ne hingyá 'ñets'i, núl'á ha, fats'i."

7 Hangue 'yøtehú Ajuá, ne nö'tuahú ra ts'ondähí y núl'á da 'uegue de gue'ahú.

8 Jonihú co Ajuá y núl'á da joni con gue'ahú. Núl'ahú guí öthú ya ts'oqui, 'ueguehú de gue'á pa strá nt'axi ri tehú. Ha núl'ahú guí yohna ri mfenihu, ntsø'mhu de núl'á guí öthú, pa njabu da za da t'axca ri corasohú.

9 Ntsø'mhu de ri ts'oquihu, ne dá du ri muihu de gatho núl'á xcá 'yøthú, ne nzoñhú. Nuri thedehú, dá mpangá ts'oni, y nuri johyahú, dá mpangá dumæi.

10 Ogrí 'ñexhú ja rá thandi ra Zidada. Nobrihú y nul'á go da 'ñex'a'ihú 'mefá.

Hiní 'ñepi ga 'yøhú ma cuhú

11 Ma zi cu'l'hú, ogrí nöñhú 'na ngu ma'na. Nu'á tó'o nöni rá cu o ri 'yø de núl'á te öt'e, núl'á ja ra uenda go nöma'ñhú ra ley ne ri 'yø. Nu'á tó'o ri 'yø ra ley, ya hingo öt'a ngu núl'á mänga ra ley, ngue'á ya ri 'ñet'a nzayase.

12 Ajuá go bi hyoca ra ley y go gue'á ra nzaya. Y nul'á go gue'á tsa da ñanga ya ja'l'i, nehe tsa da mehna to da mehna ja ra tsibi. Pe xi'a'l'i, ¿to'o'igue pa gui 'yø ri miqu'eiui?

Hinto padi te da nja rixudi ndamani

13 Núl'ahú guí eñhu njaua: "Núbya rapaya o rixudi ga maha ja nul'á ra hnini dí mäñhú, y ja grá 'buhuni 'na

njeya, ne grá ntuquihu ne grá mpahú pa grá tähahú ra boja."

14 Njabu guí beñhú, pe nixi guí padihú te grá haxhú xudi. Nujé hindí pahú hangu ya pa ma ga ntehúua, ngue'l'á dí njahú ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'u ya'á da 'metho.

15 Hangue ma'na xá hño gui 'ñeñhú njaua: "Bu Ajuá gue'á rá paha, ne 'bu da 'racjú ra te ne ra nsequi, nu'bú ha, ga öthú gatho nul'á dí beñhú."

16 Pe nu'ahú grí 'ñets'ihú co ri mfeni sehehú. Y nu gatho ri nt'ets'ihú xi xá nts'o.

17 Ne nu'á tó'o padi da 'yøt'e nul'á xá hño pe hingui öt'e, nul'á go gue'á 'nara ts'oqui.

Ra ts'ofo pa ya rico

5 1 ¡Núl'ahú ricohú 'yødehú!
Mamts'onihu ngue'á ma gui thohú ya dänga ugui.

2 Ma da 'ya gatho nul'á te guí pe'tshú, ne ma da zip'ahú ra zu'ue gatho ri hogá hehú.

3 Ma da boxcua gatho ri bojahú ngu ra t'axi ne ra oro nul'á xcá munshú ne xcá pe'tsthohú, ne ja da hnequini gue hinxá hño nul'á xcá öthú gue xcá pe'tsthohú. Ne'ahú ma gui njahabu ngu ri bojahú gue ma gui juadihu, y nuri ts'onc'at'ihú pa xcá pe'tshú ri bojahú, gue'á ngu 'nara tsibi ma da juat'ahú. Ja nuya ya paya xcá munshú ndunthi ri bojahú, y ya yá gats'i ya pa.

4 Ya xa nt'øde yá ts'oni ri mefihú nul'á to'o xa xop'ahú ri huahihu. Nu'á zoni ngue'á xcá hyathú ne hinxcá ju'tuahu ngu rí 'ñepabi'u. Pe ma Zidadahú nul'á to'o ra nda de gatho ya enxe mahets'i, ya xa 'yøtuabi yá ts'oni nul'á ri mefihú.

5 Nuua ja ra ximhai guí öthú nul'á go ri pahasehú, ne hinte grí 'behú, pe guí njahú ngu 'nara mbo'omi nul'á xa hnoqui pa da tho.

6 Nu'ahú guí høxhu ra thai nul'á hinte ma thai tu, ne guí hohéhú masque hinte xa 'yøt'e, y nul'á hingui nø't'ahú.

Rí 'ñepi ga tsethʉ gatho ya
ts'othogui ne ga aphʉ Ajuq da
maxcahʉ

⁷ Pe nu'ahʉ ma zi cu'ihʉ, tsethʉ gatho nú'a da 'ñep'ahʉ mientra da zóhø ma Zidadahʉ. Njahʉ ngu ra mot'i nú'a tø'ma ra mudi 'ye ne ra 'befa 'ye pa njabʉ da za da guxa 'nara hoga sofo.

⁸ Ne'ahʉ ndø'mhʉ, ne zedihʉ ri jamfrihʉ ngue'a ya 'nitho ma da zóhø ma Zidadahʉ.

⁹ Ma zi cu'ihʉ, ogrí hñøxa thaihʉ 'na ngu ma'na pa hingui tuxhʉ ya ts'oqui. Beñhʉ gue ma Zidadahʉ to'o ra nzaya, ya ts'atħo ya pa di 'bedi pa da zóhø'a.

¹⁰ Ma zi cu'ihʉ, tsethʉ gatho nú'a te guí thohʉ, ngu bi zeta yá 'mehni Ajuq nú'a bi 'mʉ maya'bʉ ne bi mambा rá noya'a.

¹¹ Dí pahʉ gue Ajuq japi nú'a to'o tsethʉ gatho ya thogui nú'a thogui'. Stá øhu de ra Job, hangu ya thogui himbi zethma'a. Pe 'mefa Ajuq xi bi japi'a ngue'a Ajuq xi ja ndunthi rá huecate ne ja ndunthi rá hmate.

¹² Ma zi cu'ihʉ, jamasuhʉ oxqui jurahʉ, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'rə ya t'ot'e. Mañhʉ nú'a majuqani; nu'bʉ ha, gui mañhʉ "Ha", y nu'bʉ hina, "Hina", pa njabʉ Ajuq hinda castiga'ihʉ.

¹³ 'Bʉ 'na de gue'ahʉ grí sufrihu, 'yaphʉ Ajuq pa da max'ahʉ. O 'bʉ grí johyahʉ, tuthʉ ya jañña.

¹⁴ 'Bʉ 'na de gue'ahʉ grí hñenihʉ, zoñhʉ ya nda de ra niñu pa da 'yapa Ajuq por gue'ahʉ, ne da gox'ahʉ ra aceite de rá thuhu ma Zidadahʉ.

¹⁵ Y 'bʉ gui 'yadihʉ con gatho ri jamfrihʉ, nu'bʉ gui ñañnihʉ y ra Zidada da 'ra'ahʉ ra nzaqui, y 'bʉ xcá 'yøthʉ 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ahʉ.

¹⁶ Hangue njuñihʉ de ri ts'oquihi 'na ngu ma'na, ne mfaxhʉ 'na ngu ma'na gui 'yaphʉ Ajuq da puñ'a'ihʉ, y pa njabʉ nu'á da 'yøthe'ihʉ nehe. Ajuq øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'bui xá hñø con gue'a ne apabi con gatho rá mui.

¹⁷ Nura badi Elía 'namrá ja'i nehe ngujʉ, y nú'á xi bi 'yapa Ajuq pa hinda 'uaj, hangue himbi 'uaj hñu njeya made.

¹⁸ Nepʉ ma'na'qui bi yopa 'yapabi Ajuq pa da 'uaj y bi 'uaj, y nu'bʉ xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

¹⁹ Ma zi cu'ihʉ, 'bʉ 'nara cu da 'uegue de rá noya Ajuq, nepʉ 'na de gue'ahʉ gui zofohʉ'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui,

²⁰ nu'bʉ padihʉ gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'o'ñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Ajuq go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.